ÚTITÁRS

MAGYAR EVANGÉLIUMI LAP · LVII. ÉVFOLYAM · 2013/3. SZÁM · AUGUSZTUS 18.

„Yohl one dhol-ga a mosh-toni whos-are-knock…”

Gondolatok nemzeti ünnepünk apropóján

Ha a kedves olvasó azt gondolná, hogy a cím valami ismeretlen törzsi nyelven íródott, olvassa hát el még egyszer. Egy kis segítség a megfejtéshez: érdemes bevetni angol nyelvi ismereteinket…

Azon szerencsések közé tartozom, akik már tizenévesként megpillanthatták a „szép új világot”, ugyanis a kilencvenes évek első felében iskolámmal háromhetes koncertkörúton vehettem részt az Egyesült Államokban. Sosem felejtem el, amikor bogarásztuk azt a fénymásolt lapot, melyen a „Jól van dolga a mostani huszárnak…” kezdetű ének dallama és szövege volt olvasható. Csak épp angol helyesírással. Az egyik szállásadó kórus szeretett volna kedveskedni nekünk azzal, hogy elénekli ezt a dalt ékes anyanyelvünkön. Mivel sokra nem mentek volna vele, ha az eredeti, magyar helyesírású verziót kapták volna meg, kellett nekik egy kis segítség…

Hogy mindez miért jutott most eszembe? Nem azért, mert az ünnepről elsőként a huszárokra gondolnék. (Bár nyilván sok gyerek – ahogy talán egykor én is – velük hozza összefüggésbe a nemzeti ünnepeket.) Hanem azért, mert ugyanezen a koncertkörúton láthattam meg először, mit jelent a nemzeti ünnep annak, aki máshol éli az életét, mint ahová az anyanyelve, esetleg a múltjának egy korábbi, meghatározó szakasza köti.

A washingtoni hivatalos augusztus 20-i ünnepségen vettünk részt, itt énekeltük el többek között *Kodály Zoltán Ének Szent István királyhoz* című kórusművének női kari változatát. Biztosan nem emlékeznék már erre ilyen pontosan, húsz év távlatából, ha nem élne bennem élénken, hogy milyen hatást váltott ki a mű a hallgatóság körében. A könnyes szemekre a mai napig emlékszem. Akkor csak megsejtettem valamit abból, amit mostanra valamelyest már talán meg is tudok fogalmazni: más a jelentősége az ilyen ünnepnek az anyaországban, és más a határon túl.

Mit is jelent az anyaországban élők nagy többségének?

A „legfontosabb”: egy munkaszüneti napot. Szerencsés esetben egy négynapos hétvégét, amelyhez még szerencsésebb esetben jó idő is társul, így a család még eltölthet néhány kellemes napot – utoljára az iskolakezdés előtt – a Balatonnál. (Más kérdés, hogy hazajutni egy ilyen hétvége után felér egy túlélőtúrával…)

És persze ne feledkezzünk meg a tűzijátékról sem! Azt minden kormány tudja, hogy cirkusz pedig kell a népnek, így a tűzijáték elmaradása szóba sem jöhet. Ilyenkor persze az aktuális ellenzék mindig elővészi, hogy mindez mennyibe került, hogy ebből hány újraélesztő készüléket lehetett volna vásárolni, az épp aktuális kormány pedig mindig visszavág azzal, hogy amikor az ellenzék kormányon volt, akkor bezzeg ők sem, sőt…

Eszünkbe jutnak még az ilyenkor szokásos – tűzijátékon túli – programok is: *mesterségek ünnepe* a budai Várban, az új kenyér ünnepe, Szent Jobb-körmenet, légiparádé stb.

De belegondolunk vajon mi itthon, hogy mit is ünneplünk augusztus 20-án? Van tartalma az ünnepnek? Ne értsen félre az olvasó, nem kívánom ostorozni azt, aki ilyenkor nem gondol vallásos áhítattal az államalapító *Szent Istvánra,* hiszen nekünk mi sem természetesebb annál, mint hogy az ő országában élünk. Közhelyes párhuzammal: ritkán jut eszünkbe a levegőre gondolni addig, amíg légüres térbe nem kerülünk.

Jómagam – két ösztöndíjas évet leszámítva – nem éltem, nem élek külföldön. Azonban rengeteg olyan emberrel találkozom, akik szülőföldjüktől távol élik mindennapjaikat, akik nem az anyanyelvükkel kelnek-fekszenek. Sokan közülük boldog, kiegyensúlyozott emberek. De eggyel sem találkoztam, akinek ne hiányozna az otthon.

És akkor még nem beszéltünk azokról, akik nem önszántukból, hanem politikai döntések következtében kerültek anyaországuktól távolra. Akiknek mindennapos küzdelem az anyanyelv megőrzése. Ők is vélhetően azok közé tartoznak, akiknek a már említett kórusmű, az *Ének Szent István királyhoz* egyik strófája sokatmondó lehet, és könnyet csalhat a szemükbe: „Virágos kert vala híres Pannónia, / Mely kertet öntözé híven Szűz Mária. / Isten igéje élt, bő volt szép virága, / Meghomályosodott örvendetes napja.”

Adja Isten, hogy mi, akiknek természetes, hogy itt élünk, felismerjük, hogy identitásunk fontos része a szülőföld, az anyanyelv! Hogy mindezt értékelni tudjuk, ne becsüljük alá. Azoktól, akiket távolabbra sodort a sors, de identitásuk fontos részét képezi magyarságuk, mindenképp tanulhatunk e téren. Ők ezt nehéz leckével tanulták meg. De vajon e nehéz lecke nélkül nekünk menni fog ez…?

Szűcs Petra

A szerző felvétele

Szent István és Boldog Gizella szobra a budapesti Gellért-hegyen – Vadász György alkotása (1982)

Modellértékű kezdeményezés Stuttgartban

Szegi Oszkár a Stuttgarti Magyarok Szövetségéről

Amikor az ember fia, avagy lánya Németország Baden-Württemberg szövetségi tartományának fővárosába érkezik, és az itteni magyarok között forgolódik, hamarosan hol itt, hol ott hallhatja a következő kifejezést: „stuttgarti modell”. Hogy mi is ez voltaképpen, ennek igyekezett utánajárni *Gazdag Zsuzsanna.* Felvilágosításért a Stuttgarti Magyarok Szövetségének egyik „motorjához”, *Szegi Oszkárhoz* fordult.

– A stuttgarti Szent Gellért Katolikus Egyházközség egyháztanácsa – protestáns szóhasználatban presbitériuma –, amelynek magam is tagja vagyok, szorgalmazta, hogy fogjanak össze az egy helyen, esetünkben Stuttgartban és környékén élő magyarok. Ennek az összefogásnak az előmozdítása érdekében alapította meg az említett testület 2011. november 5-i ülésén a Stuttgarti Magyarok Szövetségét.

A szövetségnek a szó hagyományos értelmében vett szervezeti felépítése nincs, de alapszabályzata van. Úgy működik, hogy általában évente többször összeülünk a helyi magyar szervezetek képviselőivel, hogy egyeztessük a közös vagy az önálló programokat. Közben természetesen igyekszünk ügyelni arra, hogy ne legyenek átfedések. A rendezvényekkel kapcsolatos tudnivalókat végül a webmester teszi fel a világhálóra.

Ez az úgynevezett – tudtommal példa nélküli – „stuttgarti modell”, amelynek tehát az a lényege, hogy általa ernyőszervezetbe lettek tömörítve az egymásról korábban ugyan már tudó, de hosszabb-rövidebb ideje egymástól függetlenül működő magyar szervezetek.

A Stuttgarti Magyarok Szövetségének *honoldala* – szándékosan használom ezt a szót, mert ez nem honlap – a *stuttgarti-magyarok-szovetsege.de/* címen érhető el. Ki-ki itt ismerkedhet az önállóságukat természetesen megtartó magyar csoportokkal, és ezáltal a szövetség elérheti kitűzött célját: hogy a Stuttgartban és környékén élő honfitársaknak hírt adjon a helyi magyar szellemi és kulturális élet minden eseményéről.

Ha valaki felkeresi ezt az oldalt, láthatja a tizenegy szervezet nevét, és közülük kiválaszthatja azt, amelyikről többet szeretne tudni. Nem kell tehát senkinek „összevissza” keresgélnie, mindent – programokat, neveket, címeket – megtalál egy helyen.

Véleményem szerint ez a felhasználók számára is éppolyan hasznos, mint számunkra, hiszen így minden átláthatóbb, emellett a magyar munka koordinálását is nagyban segíti ez a közös internetes felület.

A Stuttgarti Magyarok Szövetségébe tömörült szervezetek – felsorolásszerűen – a következők: 81. Sz. Dobó István Cserkészcsapat, Erasmus Akadémia, Hunnia Baráti Kör, Magyar Iskola, Magyar Kultúrintézet, Magyar Óvoda, Napvirág Kultúregyesület, Szent Gellért Katolikus Egyházközség, Württembergi Magyar Protestáns Gyülekezet, Csöbörcsök Tánccsoport, Turul Baranta Egyesület.

Forrás: www.nemzetiregiszter.hu

Anyaországi ösztöndíjasok a diaszpórában

A diaszpóra magyarságának hétköznapi életét segítendő negyvenhét ösztöndíjas fiatalt küldött a kormány ez év márciusától a *Kőrösi Csoma Sándor program* keretében öt-hat hónapos időtartamra a külhoni magyarlakta területekre. A fiatalok többsége az Egyesült Államokba, Kanadába utazott, de ment ösztöndíjas Ausztráliába, Dél-Amerikába, a nyugat-európai országokba, valamit Dél-Afrikába és Izraelbe is. *(Az ösztöndíjasok egyike – a németországi Stuttgartban – Gazdag Zsuzsanna evangélikus lelkész, az Evangélikus Élet korábbi újságírója. – A szerk.)*

A program célja, hogy az ösztöndíjasok minél jobban megismerjék a diaszpórában élők hétköznapjait, és segítsék az életüket. A fiatalokat a diaszpóraszervezetek igényeinek megfelelően választották ki, így van olyan ország, ahová magyartanár, van, ahová néptáncoktató vagy könyvtáros érkezett.

Az ösztöndíjasok márciusban magyarországi képzésen vettek részt, vizsgát tettek, ezután utaztak az adott országba. Három hónapos kint tartózkodás után jöttek haza beszámolóra, majd további két hónapra – augusztus–szeptemberre – visszatérnek állomáshelyükre.

Forrás: MTI

Mi a neve?

Számtalan névvel találkozunk a Bibliában, vannak közöttük helység-, hegy-, folyó-, de főleg személynevek. Ez főként az *Ószövetségre* áll, amelyben helyenként szinte vég nélküli nemzetség- vagy származáslisták sorakoznak.

Az antik világ igen szerette a hosszú genealógiai felsorolásokat. Városok tartották így számon lakóikat, adóbehajtásnál pedig elengedhetetlenek voltak. Nem csoda, ha ma szinte a tudományos kutatás legeslegelső jeleinek tekintik ezeket, mert „rendbe", rendszerbe szedtek valamit, amire további kutatásokat építhettek. Nyilván a bibliai szerzők is magukévá tették az ilyen szemléletet.

Ilyen például a Szentírás elején közölt felsorolás – *„Ádám nemzetségének könyve"* (1Móz 5) –, amely tizenkét nemzetséget képviselő férfinevet sorakoztat fel: Sét, Énos, Kénán, Mahalalél, Jered, Énók, Metúselah, Lámek, Nóé, Sém, Hám és Jáfet.

Az első dolog, amely minden avatatlannak feltűnik, hogy az ilyen névlistákban csak elvétve találkozunk női nevekkel. Általános felfogás szerint a férfiak adták át egymásnak a nemzedékek stafétabotját. Ők gondoskodtak a nép fennmaradásáról, a folytonosságról.

Ugyancsak feltűnik, hogy őket tették felelőssé azért is, hogy ez a nép minden idegen befolyástól mentes legyen – még genetikailag is. Ezsdrás mondja el könyvében, hogy milyen komoly, csaknem etnikaitisztogatás-számba menő vizsgálatnak vetette alá a babiloni fogságból hazatért férfiakat. Nem bánt velük kesztyűs kézzel: nem kevesebb mint százhetvennyolc olyan „hűtlent" talált, aki a hosszú, csaknem hatvan évig tartó deportálásban idegen asszonyt vett magának. Ezsdrás arra kényszerítette e férfiakat, hogy küldjék el az asszonyaikat, és saját bevallása szerint *„ezek kezet adtak arra, hogy elbocsátják feleségüket"* (Ezsd 10,19).

Az ószövetségihez hasonló névsort találunk két evangéliumban is. Máté és Lukács egymástól helyenként eltérően sorolja föl a názáreti Jézus őseit. Máté ezt a „családfát" Ábrahámtól eredezteti azzal, hogy az ő evangéliuma *„Jézus Krisztusnak, a Dávid fiának, az Ábrahám fiának nemzetségkönyvével"* (Mt 1,1) indul.

Lukács visszájára fordítja a sorrendet: Jézustól halad visszafelé egészen Ádámig, illetve Istenig (3,23–38). Ő nem nevezi ugyan nemzetségkönyvnek ezt a névsort, hanem egyszerűen úgy közli, ahogy tulajdonképpen „köztudomású": Jézus ettől és ettől származik. Újdonság Máténál az is, hogy felsorolásában öt nő is említtetik: Támár, Ráháb, Ruth, *„Úriás felesége"* – azaz Betsabé – és Mária, aki József felesége.

Akárhogy értelmezzük is ezeket a családfákat, annyi kétségtelen, hogy mindkettő Jézusnak és művének az Isten tervében már benne rejlő „elrendelését" kívánja alátámasztani.

A legelső név, amellyel a Szentírásban – az Isten neve után – találkozunk, az első emberé: Ádám. Valószínűleg úgy kellene fordítani, hogy *ember* vagy *emberiség* – mint gyűjtőfogalom. Rövid nevében már két további héber szó is benne foglaltatik. Az egyik a *dám,* ez vért jelent. A másik az *adámáh,* amely a föld, a föld porának szava. Ennek megalapozása is megtalálható: 1Móz 2,7 szerint Isten Ádámot *„a föld porából formálta",* s lelket lehelt bele. Nóénak pedig megparancsolta, hogy *„húst az éltető vérrel együtt ne egyetek"* (1Móz 9,4).

Ádám tehát azt az embert/emberiséget jelenti, akinek szoros kapcsolata van a vérrel mint az élet hordozójával (3Móz 17,4), s így jelentheti az ember puszta létét, valamint köze van a földhöz, amelyből formáltatott, s amelybe egykor visszatér: *„Bizony por vagy, és vissza fogsz térni a porba!"* – ezt kapja később útravalóul az édenkertből kiűzött Ádám (1Móz 3,19). Ennek a vérből, porból és isteni leheletből formált kis emberiségnek adta nagy, teremtett világát Isten. Már ez is csodának tekinthető!

Miután Ádám társat kapott, neki ő adott nevet: Évának nevezte el. Mi így vettük át ezt a nevet a görög *Eua* szóból. Az eredeti héber neve azonban *Havvá. „Ő lett az anyja minden élőnek"* – így magyarázza a név értelmét 1Móz 3,20. A névben ott rejlik a héber *haja* szó, amely élőt jelent. Világos tehát, hogy az élő kihordozása és világrahozatala szorosan általa történik.

Így lett kétneművé az emberiség (1Móz 1,27), amelyet a kettejük neve is kifejez. Ádám, az emberiség tehát férfiból *(is)* és nőből *(issá)* áll (1Móz 2,23). Kettejük eggyé válásából (1Móz 2,24) születnek gyermekeik, Káin, Ábel és Sét (1Móz 4,1.2.25). Káint édesanyja már mint Isten ajándékát fogadja, nem tudván, hogy az majd az öccse, Ábel életére tör. Neve valószínűleg kovácsot, alkotót jelent. A mi Ábel formánk a héber *hebel* szóból való, amelynek „lehelet" a jelentése, tehát viselője életének mulandóságára és rövidségére utal. Miután bátyja megölte őt, mintegy pótlásul kapták a szülők harmadik fiukat, Sétet. Neve „megrendeltet" vagy „pótlást" jelent (1Móz 4,25).

Gémes István

Rejtvény – kiről van szó?

Ravasz hadicselt eszelt ki. Harmincezer vitézt küldött el, hogy a város mögött álljanak fel, míg ő maga a többiekkel színleg szemben megtámadta a várost. Amikor a városlakók ellenálltak, ő népével megfutamodott. Az őt kergetők így védtelenül hagyták városukat, amelybe bevonulhatott a lesben álló harmincezer. Így került két tűz közé a városi sereg, és megdöbbenve látta, hogy ég a városa.

Mi a neve annak, aki ezt a hadicselt kieszelte? Neve azt jelenti: „Isten a szabadítás". (A megfejtés a róla elnevezett ószövetségi könyvben található.)

A teremtéstörténet visszája

Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.

Sok millió év múlva azonban az ember végre elég okos lett. Azt mondta: „Ugyan, ki beszél még itt az Istenről? Én magam veszem kezembe a jövőmet!"

Megtette, és elkezdődött a föld utolsó hét napja.

Az *első* nap reggelén elhatározta az ember, hogy szabad lesz és jó, szép és boldog. Már nem Isten képmása, hanem *ember.* És mert valamiben hinnie kellett, hitt a szabadságban és a szerencsében, a börzében és a haladásban, a tervszerűségben és saját biztonságában. Aztán – biztonsága érdekében – megtöltötte lába alatt a földet rakétákkal és atombombákkal.

A végső idők *második* napján elpusztultak a halak az ipari szennyvizektől és a madarak a vegyipar mérgező porától, amelyet a hernyóknak szántak. A mezei nyulak is az utakon hagyott ólomfelhőkben, az ölebek a kolbász szép piros színétől. A heringek a tenger színén úszó olajtól és az óceánok mélyén lévő szemétrakásoktól, mert a szemét radioaktív volt.

A *harmadik* napon kiszáradtak a fűvek a mezőkön, elszáradtak a lombok a fákon, a mohák a sziklákon és a virágok a kertekben. Mert az ember maga irányította az időjárást, és pontos tervek szerint osztotta el az esőket. Csupán egy kis hibát követett el az, aki kiszámította az eső elosztását. Amikor végre megtalálták a hibát, már a szép Rajna kiszáradt medrében feküdtek a hajók.

A *negyedik* napon a négymilliárd emberből hárommilliárd elpusztult. Egyesek olyan betegségekben, amelyeket az ember maga tenyésztett ki. Mert nyitva felejtették a tartályokat, amelyek készen állottak a következő háborúra. És az orvosságok sem segítettek. Mert ezeket túl sokat használták már az arckrémekben és a disznóvészekben. Mások az éhségtől haltak meg, mert a gabonaraktárak kulcsait eldugták előlük. És káromolták az Istent, mert nem tette boldoggá őket. Persze, minderről Isten tehet!

Az *ötödik* napon az utolsó emberek megnyomták a piros gombot, mert támadástól tartottak. Tűz borította el a földgolyót. Égtek a hegyek, elgőzölögtek a tengerek, és a városok betoncsontvázai füstölögve, feketén meredtek az égre. És az égből látták az angyalok, hogyan válik a kék bolygó vörössé, majd piszkosbarnává, végül hamuszürkévé. És énekük elhallgatott tíz percre…

A *hatodik* napon kialudt a fény. Por és hamu borította a napot, a holdat és a csillagokat. És az utolsó svábbogár, amely egy atombunkerben mindezt túlélte, elpusztult a kibírhatatlan melegtől.

A *hetedik* napon nyugalom lett. Végre! A föld puszta és üres volt, és kiégett réseiből és hasadékaiból sötétség áradt. És az ember lelke holt kísértetként kóborolt a Káosz felett.

Mélyen lent a kárhozatban elmesélte az ember az izgalmas történetet: az emberről, aki saját kezébe vette a sorsát. És a gúnykacaj felhatolt egészen az angyalok karáig.

Hölgyeim és Uraim!

Mindezt nem azért mondtam el, hogy az ember ne aknázza ki lehetőségeit. Csak azért, mert hinnünk kell abban, hogy a világ és vele együtt az emberiség sorsa és jövője egy *Másvalaki* kezében van!

Jörg Zink

AZ ÉLET KENYERE

„Ingyen kaptátok, ingyen adjátok!"

(Mt 10, 8b)

A minap a villamosra várva a következő jelenet szem- és fültanúja voltam. Egy ráérősen sétafikáló kamasz megszólított egy kirakatot szemlélő nőt: „Megmondaná, hány óra?" A hölgy lassan megfordult, hosszan a maszatos gyerekarcba nézett, és így szólt:

– Fiacskám, ha egy hölgytől kérdezni akarsz valamit, akkor először kiveszed a kezedet a zsebedből, aztán a rágógumit a szádból, majd megtörlöd az orrodat, megállsz, köszönsz szépen, és udvariasan azt mondod: „Bocsánatot kérek, ha nem zavarom, meg tudná mondani nekem a pontos időt?" És most kérdezz szépen, még egyszer…

A kamasz tágra nyílt szemmel bámult a hölgyre, majd lassan felesztmélve csak ennyit mondott:

– Nekem ez túl bonyolult. Akkor inkább elkések.

És továbbporoszkált zsebre dugott kézzel.

Nem akarok sem a nercbundás hölgy, sem a marihuánaszagú fiú védelmére kelni, de elítélni sem akarom őket. Miután hallottam a párbeszédet, egész úton az járt a fejemben, hogy vajon az ilyen okoskodó nercbundás hölgyekből vagy a vállukat rángató, önnön lazaságuktól majdnem szétcsúszó emberekből lehet-e több. Talán az utóbbiakból.

Aztán – mert a villamos csak lassan haladt – tovább töprengtem azon, hogy ha bibliai párhuzamot kellene keresnem ennek a meglehetősen karakteres két figurának, akkor kik lennének ezek. Ám a Biblia sem nercbundás hölgyekről, sem a fiúhoz hasonló karakterről nem ír. Viszont tele van olyan emberekkel, akik a bundás hölgyhöz hasonlóan önnön és mások életét bonyolulttá, komplikálttá teszik. Olyanokkal, akik ezret kérdeznek, kifogásokat találnak, elfutnak, elbújnak a legegyszerűbb feladatok elől.

Mózes nem akar vállalkozni a feladatára, Jónás annyira bonyolítja a helyzetét, hogy egészen más irányba indul el, mint amerre kellene. Aztán az evangéliumban is ott vannak a sokat kérdező és mindent agyonkomplikáló tanítványok. Miért? Merre? Hová? Szinte Jézussal való minden párbeszédük így kezdődik.

Tele van a Biblia kérdezgető, magyarázgató, hitetlenkedő, okoskodó emberekkel, akik a nercbundás hölgyhöz hasonló válaszokat adtak mind egymásnak, mind Istennek. Nekik mondta Jézus a mai igehirdetés alapigéjeként választott mondatot: *„Ingyen kaptátok, ingyen adjátok!"*

Mit is kapott a bundás nő ingyen? Talán az óráját nem, de az idejét mindenképpen, aztán az arra való képességét, hogy beszélni, állni, várakozni, gondolkodni, reagálni és élni tudjon. Jézus tanítványainak nem hinném, hogy volt órájuk, a nap állásából sejthették, hogy mennyi idejük lehet sötétedésig, de azért ők is kaptak jó pár dolgot ingyen az életben. Jézus mellett megtanulhatták, hogy mi a fontos, mi is az igazán értékes az életben, csodákat és csodálatos gyógyításokat láthattak, és Jézus közelében lehettek.

Nagyon hálátlanok lennénk, ha azt mondanánk, hogy mi semmit nem kaptunk ingyen az életben, mindenért keményen meg kellett dolgoznunk. Ingyen kaptuk az életünket, rengeteg lehetőséget, barátokat, családunkat, tehetségünket, néhányan talán még az óránkat is.

„Ingyen kaptátok, ingyen adjátok!" Nem hiszem, hogy itt Jézus arra gondolhatott, hogy mindenkinek el kell adnia a házát vagy a vagyonát, és utána mindezt jó szívvel szét kell osztania a rászorulóknak. De ha jól belegondol az ember abba, hogy mi is az igazi öröm vagy érték az életben, akkor valahol másodlagosak lesznek a pénzen megvásárolható javak.

Ha a gyerekkoromra visszagondolok, vagy akár a későbbi évekre, bármennyire meg is voltam akkoriban őrülve bizonyos ruhákért, játékokért, bicikliért vagy parfümért, ma nem ezek a dolgok jutnak eszembe. Sokkal inkább azok, amelyeket – úgymond – ingyen kaptam. Mások rám szánt ideje, a beszélgetések, a kapcsolatok, a barátságok. Ezek az ingyen kapott dolgok a legértékesebbek az életben.

Nem bonyolult dolgok ezek, mégis sokszor nehezünkre esnek: például a nyíltság, az őszinteség, a másokra szánt idő. Az ezekre való képességet ingyen kaptuk, és ha a megfelelő személyeknek ingyen adnánk tovább, akkor azzal nagy örömet tudnánk szerezni.

„Ingyen kaptátok, ingyen adjátok!" Nekem mindig is az tetszett legjobban Jézusban, hogy nem bonyolította agyon a dolgokat. Akik komplikáltan gondolkodtak, azok mindig a tanítványai vagy a környezetében lévő emberek voltak. Az evangéliumok Jézusa egyszerűen beszélt, egyszerűen viselkedett. Ha ma szembetalálkoznánk vele egy villamosmegállóban, minden bizonnyal inkább a „Hány óra van?", nem pedig a „Bocsánatot kérek, ha nem zavarom, meg tudná mondani nekem a pontos időt?" kérdéssel fordulna hozzánk.

Mert tudta, hogy a bonyolult kérdések és kérések annyira megriasztanának bennünket, hogy a villamosmegállóban álldogáló kamaszhoz hasonlóan megijednénk tőle, és a „Nekem ez túl bonyolult" mondattal otthagynánk, továbbmennénk, és egyszer csak lekésnénk valami nagyon fontosat.

Nem Jézus az, aki összevissza bonyolítja a dolgainkat, hanem mi magunk. Jézus nem kíván lehetetlen és komplikált dolgokat senkitől. Ma is csak ennyit: amit ingyen kaptatok, ingyen adjátok tovább! A szabad időtök egy darabját, a mosolyotokat, a tehetségeteket, a szereteteteket! Ámen.

Heinrichs Eszter

Forrás: berlin.lutheran.hu/igehirdetesek

Múltidéző

Az evangélikus lelkészképzés története két rendkívüli állapot között (1945–1956) – III. rész

Sorozatunk harmadik részében a ma Evangélikus Hittudományi Egyetemként működő intézmény történetének 1951–53 közötti szakaszát vizsgáljuk. Első két írásunkban górcső alá vettük a háború utáni nélkülözés 1945-től 1947-ig tartó időszakát, amely ideológiai szempontból még békésnek volt mondható. Az ezt követő évek azonban a kialakuló diktatúra növekvő nyomása következtében mind elvi, mind gyakorlati szempontból megpróbáltatást jelentettek az evangélikus lelkészképzés számára. A rendszer megszilárdulásakor pedig még nehezebb helyzetbe került az intézmény.

1951-ben már súlyos teherként nehezedett az intézményre az a tény, hogy a Sopronban egyre inkább ellehetetlenülő helyzet szükségessé tette a költözést. Az egyetemes presbitérium egy irata többek között a következőket mondja ki: *„Elveszít egyházunk egy olyan épületet, amely nemcsak kápolnával, hanem minden egyes tanteremmel, szemináriumi helyiséggel és a helyiségek minden egyes berendezési tárgyával sajátságosan a lelkészképzés céljának a szolgálatába volt állítva. Az épület és berendezésének elvesztése ezért azoknak a külső előfeltételeknek az elvesztését jelenti, amelyek mindenképpen szükségesek ahhoz, hogy egyházunk a lelkészképzés feladatait sikeresen oldja meg.”*

A tanári kar az utolsó pillanatig reménykedett, hogy valamilyen módon elkerülhetővé válik a költözködés, de 1951 nyarán megérkezett a „kiköltöztető” állami végzés, amely végleg megpecsételte az akadémia sorsát. Meg kell jegyezni, hogy a hallgatóság nagy részének a nyári szünetben nem volt módja követni a dolgok alakulását, így őket talán még váratlanabbul érintette az azonnali költözés ténye.

A budapesti elhelyezéssel kapcsolatban kétféle nézet alakult ki: az egyik szerint az akadémiának és a teológusotthonnak egy fedél alatt, a másik szerint pedig egymástól kellő távolságban kell működnie azért, hogy az otthon megtarthassa függetlenségét, és kivédje az akadémiára ható politikai hatásokat. Végül – bár a végleges döntésnél ez nyilván nem lehetett igazán befolyásoló tényező – ez utóbbi valósult meg: az akadémia az akkor még működő fasori gimnázium falai között lelt – ideiglenes – otthonra, a lelkészképző intézetet pedig az Országos Protestáns Árvaház épületében, Pesthidegkúton helyezték el.

* * *

A tények ismeretében figyelemre méltó az *Evangélikus Élet* 1951 szeptemberében megjelent egyik cikke, amely egy akkori teológushallgató tollából származik:

„(…) Mit jelent nekünk, készülő lelkészjelölteknek az, hogy a Teológiai Akadémia épülő országunk fővárosába került?

Már évek óta foglalkoztatta a teológusok kis körét az a gondolat, hogy a jövő lelkészeinek szűk körű az elszigetelt soproni társadalom élete. (…) Mi, akik 1949-ben kerültünk fővárosi és vidéki középiskolákból [a teológiára], *már minden előzetes figyelmeztetés nélkül is megláttuk, hogy a dolgozó magyar nép papjai úgynevezett »elefántcsonttoronyban« készülnek a papi szolgálatra. (…)*

Elsősorban a polgárság állt előttünk Sopronban, melyet az igazi valójában megismerhettünk. Sem az ipari dolgozók, sem a mezőgazdasági dolgozók problémáival nem tudtunk közelebbi kapcsolatba kerülni. (…) A szocializmus útján haladó parasztságunk számára is »üres« lett az igehirdetésünk. Pedig Isten az Ő szent Igéjét minden népnek és minden nép minden egyes tagjának a hirdetésére rendelte. (Máté 16:15) (…)

Ezt fogja beláttatni minden teológussal a budapesti Akadémia. Mi is részt veszünk a dolgozók millióinak napi életében, megismerkedünk harcaikkal, örömükkel és problémájukkal. Szemtől szemben láthatjuk azokat az eredményeket, melyeket dolgozó népünk alkotott a hároméves terv keretében, s melyet alkotni fog az ötéves terv hátralévő éveiben….” (*Evangélikus Élet,* 1951. szeptember 23.)

Meg kell jegyezni, hogy az idézett cikk nyilvánvalóan megrendelésre íródott, és szinte magától értődő, hogy az ország ekkorra már egyetlen hivatalos evangélikus lapjában nem is jelenhetett meg más. A fenti idézet azonban jól mutatja, hogy miként próbálták az akadémia hallgatói, tanárai és dolgozói a jót meglátni abban a sorsban, amelyet az állam rájuk erőltetett.

* * *

A tanév folyamán a hallgatóságnak és a tanári karnak a következők jelentették a legsúlyosabb gondokat.

1. A tanév a költözködés miatt csak november elején kezdődhetett el. 2. Az akadémia és a lelkészképző intézet között a hallgatóknak naponta mintegy három órát kellett utazniuk. 3. Az akadémiának a fasori gimnáziummal kellett osztoznia az épületen. 4. A tanárok egy része csak januárban tudott felköltözni Sopronból Budapestre. 5. Az akadémia egészét tekintve a könyvtár volt a legnehezebb helyzetben: előbb a könyvek szállításával, majd az elhelyezésükkel kapcsolatban jelentkeztek súlyos gondok.

Sokat sejtetnek *Sólyom Jenő* 1951–52-es tanévi, részletes dékáni jelentésének zárómondatai: *„Kérem mindazokat, akik e jelentést olvassák, tárgyalják, és elfogadásáról határoznak, hogy lássák meg az akadémia elmúlt tanévi munkájában legalábbis a szándékot, hogy az az egyház javára irányult: a Magyar Népköztársaságban élő evangélikus egyház javára.”*

* * *

A második budapesti (1952–53-as) tanévet már annak a fasori gimnáziumnak az épületében kezdte meg az akadémia, amely addigra már nem mint közoktatási intézmény, hanem mint Pedagógus-továbbképző Intézet működött. Ekkor kezdődött *Pálfy Miklós* több éven tartó dékánságának ideje. (Korábban mindig egy évre választottak dékánt, ez a rendszer azonban ekkor megszűnt.)

A továbbiakban száraz tények helyett lássunk inkább néhány olyan kordokumentumot, amelyek önmagukért beszélnek.

„Körözvény

Értesítem a Professzor Urakat, hogy december 4-én d. e. ½ 10 órakor a Református Teológiai Akadémia dísztermében békegyűlés lesz, amelyen dr. Vető Lajos és Bereczky Albert püspökök tartanak előadást a budapesti és Budapest környéki evangélikus és református lelkészek számára. Az előadás után ½ 12 órakor filmbemutató lesz a magyar békekongresszusról a Vörös Csillag moziban. A Ráday utcából külön autóbuszok viszik a résztvevőket a filmbemutatóra. Egyházunk püspökei külön is felhívtak arra, hogy ezen a gyűlésen és filmbemutatón az Akadémia tanárai és előadói a hallgatókkal együtt teljes létszámban vegyenek részt, és egyúttal jelentést kérnek arról, hogy a gyűlés és filmbemutató a tanárokra és előadókra milyen benyomást gyakorolt. Ezért f. hó 10-én a kari ülés után a hallottak és látottak megbeszélésére értekezletet tartunk az Akadémia előadóinak bevonásával.

Budapest, 1952. december 2-án

Dékán”

A jelentést 1953. január 26-án írta meg a dékán a következő szöveggel:

„Püspök Úr!

Az Akadémia tanári kara december 10-én külön értekezleten beszélte meg a békeértekezlet és filmbemutató tanulságait. (…) A tanárok kivétel nélkül pozitívan szóltak hozzá az értekezlet anyagához, s megállapították, hogy mindkét előadás értéke és jelentősége abban volt, hogy teológusok nyelvén ugyan, de a magyar protestáns lelkészek békeszolgálatának konkretizált feladatait húzták alá, és ezzel nagymértékben tisztázták a mi békeharcunk célkitűzéseit és nagy jelentőségét a lelkészi szolgálatban, általában az egyház munkájában.

A filmbemutató szerencsésen egészítette ki az értekezletet, de megállapítottuk, hogy a film szinkronizálása nem mindenütt volt szerencsés. (…)

Impozáns volt a filmbemutató a tekintetben, hogy a hatalmas Szovjet birodalom legtávolabbi részeinek képviselői megjelentek a békekongresszuson, és hogy mindegyik meggyőzően, lelkesen és példamutatóan képviselte az oroszországi egyházak és vallásfelekezetek vezetőinek a békevágyát és az azért folytatott lankadatlan munkáját.

Erős vár a mi Istenünk!

Dékán”

* * *

1953. március 9-én, *Sztálin* halálának apropóján – nyilvánvalóan felsőbb utasításra – megemlékezést tartottak az akadémián is. Ehhez kapcsolódik az a szomorú tény, hogy a teológia egyik hallgatójának egy, a megemlékezést követő „ártalmatlan megjegyzés” miatt kellett elhagynia az intézményt. Az alkalom után ugyanis ez a hallgató jól hallhatóan negatív, gúnyos felhangú megállapítást tett az elhunyt személyére vonatkozóan. A kijelentésnek abban a pillanatban nem volt következménye, de a megjegyzés valamilyen módon eljutott az Állami Egyházügyi Hivatalba, ahol elrendelték az illető eltávolítását.

Szűcs Petra

(Folytatjuk)

(Balról jobbra soronként) Friedrich Lajos igazgató, Prőhle Károly tanár, dr. Nagy Gyula tanár, dr. Sólyom Jenő prodékán, dr. Pálfy Miklós dékán, dr. Karner Károly tanár, dr. Wiczián Dezső tanár, dr. Ferdinánd István tanár, dr. Ottlyk Ernő tanár, ✦ Zongor Endre előadó, Zalánfy Aladár előadó, Virág Jenő könyvtáros, előadó, dr. Szilády Jenő előadó, Hafenscher Károly előadó, ✦Szepesváry Tamás V., Czégényi Klára V., Völgyes Pál V., Lakos Magdolna V., Pátkay J. Róbert V., Drenyovszky János V., Bolla Árpád V., Karner Ágoston V., Schreiner Vilmos V., Nagy Erzsébet V., Vértessy Rezső V., Horváth Erzsébet V., Glatz József V., ✦ Szépfalusy István IV., Magassy Sándor IV., Bödecs Barnabás IV., Muntág Andorné IV., Szabó Zoltán IV., Asbóth László IV., Keveházi László IV., Simonfay Ferenc IV., Cselovszky Ferenc IV., Nagy Ilona IV., Dedinszky Gyula IV., Ittzés Gábor IV., Dulcz Pál IV., ✦ Havasi Kálmán III., Puskás János III., Károlyi Erzsébet III., Magyar László III., Szelényi Zoltán III., Balogh József hivatalsegéd, Missura Tibor II., Blázy Lajos II., Nagy Ferenc II., Németh Gyula II., Sokoray Károly II., ✦ Csáki István I., Alapi Gáspár I., Lackner Aladár I., Sikter Endre I., Nagy István I., Szigethy Sándor I., Szlovák Kálmán I., Kardos József I.

Hírek, kitekintés

Damaszkusz, Szíria. A szír keresztények 2011 előttig biztonságban érezték magukat. A társadalom tagjaiként sokban hozzájárultak az ország fellendüléséhez. Most viszont az úgynevezett „felszabadító háború” pusztításait a saját bőrükön érzik, és szabad prédává lettek. „Minél tovább tart ez, annál inkább romlik a helyzetünk. A nagyobbrészt idegen, radikális muszlimokból rekrutálódó felkelők a kormány ügynökeinek tekintenek bennünket, mert mi nem keltünk fel az Aszad-uralom ellen” – nyilatkozta az egyik damaszkuszi keresztény lelkész.

Aleppo, Szíria. Az egész országra kiterjesztett „imaláncot” szerveztek helyi keresztények: hét napon át huszonnégy órás imaszolgálattal kívánják elérni a nagyon óhajtott békét. Felszólították a világ keresztényeit, hogy imádkozzanak az iszlamisták célkeresztjébe került szíriai keresztényekért.

FORRÁS: ЗХО МОСКВЫ

Kirill pátriárka

Moszkva, Oroszország. *Kirill* pátriárka szerint a feminizmus hamis szabadságot ígér a nőknek. Kirill jellemzőnek tartja, hogy a feminista mozgalom legradikálisabb vezetői egyedülálló nők, akik nem találták meg a helyüket, amely megilletné őket – azaz a családot, amelyet kifiguráznak és megvetnek.

Nizza, Franciaország. A legfelső bíróság, hosszú évek vitája után, a moszkvai patriarchátusnak ítélte a helyi Szent Miklós ortodox templomot. Az épületet *II. Miklós* cár telkén építették fel a 19. században, és nyolcvan év óta egy egyesület gondozta a Nyugat-európai Ortodox Érsekség égisze alatt.

ANTJE VERENA FELVÉTELE

A Gazprom németországi központja

Berlin, Németország. A városban négy orosz ortodox templom van, most készülnek felépíteni egy ötödiket Marzahn városrészben. A telket az orosz Gazprom vállalat vásárolta meg csaknem félmillió euróért. A templom négyszázötven személyes lesz, s gyülekezeti központ is tartozik majd hozzá vasárnapi iskolával, könyvtárral, hangversenyteremmel. A német fővárosban negyvenezer orosz ortodox hívőt tartanak számon.

Kijev, Ukrajna. Az Ukrán Görögkatolikus Egyház érseke, *Szvjatoszlav Sevcsuk* látogatást tett *Bartholomaiosz* konstantinápolyi pátriárkánál. Hangsúlyozta, hogy a két egyház között húsz éve folyó teológiai tanácskozásokat erőteljesen folytatni kell. Jelezte, hogy a kijevi munka alapelvének tekintik azt, hogy a konstantinápolyi patriarchátus minden görögkatolikus egyház anyaegyháza.

FORRÁS: WIKIMÉDIA

Ankara, Atatürk Caddesi

Ankara, Törökország. A csaknem száz évvel ezelőtti (1915) örményirtás túlélőinek leszármazottai visszakövetelik a török kormánytól a megöltek elkobzott vagyonát. Annak idején a törökök azzal a megokolással államosították a másfél millió áldozat teljes vagyonát, hogy az „elhagyott tulajdon”. Az örmény apostoli egyház és a kilikiai egyház vezetőinek most nyilvánossá tett nyilatkozatai követeléseikkel egyenesen a kormányhoz fordulnak jóvátételért.

Washington, Egyesült Államok. „Evangelikál katekizmus” jelent meg, amelyben a karizmatikus-ébredési római katolikusok kapnak útmutatást a Jézussal való személyes kapcsolathoz. Chicagóban már 1997 óta él eleven gyülekezetük, amely tagja a Rómától elszakadt egyháznak. Ennek az Egyesült Államokban négy, Írországban egy egyházkerülete van. Becslések szerint a világ egymilliárd-kétszázmillió római katolikusából hatszázmillió tekinthető „evangelikálnak”.

Pergamon, Görögország. *Ionnisz Zizioulasz* metropolita szerint nagy bűn, ha az egyház a társadalom minden etikai normáját magáévá teszi, és ahhoz alkalmazza a saját döntéseit. Feladata viszont az, hogy a társadalomban a megbocsátás és a szeretet szellemét terjessze.

Athén, Görögország. A görög ortodox érsekség az orvoskamarával egyetértésben „önkéntes praxist” működtet, amelyben 238 orvos végez gyógyító munkát, ingyen kezelve az elszegényedetteket.

Peking, Kína. Van olyan kínai tartomány, amelyben veszélyesen felborult az újszülöttek között a fiúk és a lányok aránya: Henanban például százharminc fiúra jut száz lány. Egymillióra rúg azon férfiak száma, akiknek – legalábbis a tartományon belül – soha nem jut feleség. Indiai előképek azt mutatják, hogy ilyen helyzetben külföldről kell majd nőket importálni. Ezt a luxust főleg a gazdagok engedhetik meg maguknak, akik viszont a pénzért megvásárolt „importnőket” csupán rabszolgának tekintik.

FORRÁS: BEIJINGCHAOYANGPARK.COM

Pekingi óriáskerék

London, Nagy-Britannia. *Alain de Botton* svájci–angol ateista filozófus *Vallás ateisták számára* címmel írt könyvet. Szerinte a futball nem válik be valláspótléknak. Nem mond semmit a halál kérdéséről, és nem ad helyet a gyöngéknek. Szemlélete a primitív rivalizáló törzsek kultúrájának felel meg, ellenség- és vetélytársképpel.

Berlin, Németország. Az EKD, a Németországi Protestáns Egyház „interaktív hitoktatást” ajánl az interneten („Online-Glaubenskurs”). A kurzus keretében nyolc felfedezőúton lehet eljutni a hit birodalmába. A kezdeményezők szerint az on-line kurzus előnye a tradicionális hitoktatással szemben, hogy nincs időhöz és helyhez kötve, és az érdeklődő annyit végez el belőle, amennyit akar. A felmerülő kérdésekre képzett oktatók válaszolnak drótpostán. A további kapcsolatot keresőknek a hozzájuk legközelebbi gyülekezet címét ajánlják.

Nürnberg, Németország. Egy nürnbergi piackutató intézet adatai szerint az ország lakosságának 1,78%-a ért valamit angolul, 9,2%-a folyékonyan beszél, 24,5%-a keveset, 22,7%-a pedig egyáltalán nem beszéli ezt a nyelvet. Ennek ellenére különösen az ébredési csoportokban egyre több angol kifejezést használnak, és angol nyelvű énekeket énekelnek.

FORRÁS: WIKIMÉDIA

Menetelés Jézusért

Strasbourg, Franciaország. Felvonulást tartottak *Menetelés Jézusért* elnevezéssel. A kereken hatszáz résztvevő a *Hegyi beszédből* vett idézeteket tartalmazó transzparenseket vitt. A belvárosban több központi helyszín – közöttük az Európa Tanács székháza – előtt megálltak, és imádkoztak az európai intézményekért és politikusaikért. A felvonulókat öt teherautón zenészek és énekesek kísérték, vallásos énekeket énekelve.

Kalifornia, Egyesült Államok. Ebben az amerikai államban a fogamzásképtelen párok idegen embriót vásárolhatnak, hogy gyerekhez jussanak. Eddig kétszáz pár élt a lehetőséggel, amelyért átszámítva hétezer-ötszáz eurót kell fizetni. Ha a művelet nem sikerül, visszakapják a pénzt. A klinika szerint 65–85%-os a siker. A bioetikusok és az emberi jogok védelmezői által megfogalmazott kritikák szerint ezzel az embriókat közönséges áruvá degradálják.

London, Nagy-Britannia. Az Üdvhadsereg korábbi generálisa, a kanadai *Linda Bond* lemondott tisztségéről, és nyugalomba vonult. 2011-től volt „Krisztus katonáinak”, vagyis a hárommilliós Üdvhadseregnek a vezetője. Utódja átmenetileg *André Cox* vezérkari tiszt lett.

Tel Aviv, Izrael. A helyi egyetemen három nem zsidó ünnepen oktatási szünet lesz. Az egyetem elnöke „toleráns és nyílt atmoszférában” kíván dolgozni. Ehhez hozzátartozik az is, hogy a keresztény karácsony napján, a muszlim ramadán utolsó napján és a muszlim áldozati ünnepen a munka szüneteljen.

Berlin, Németország. Az EKD, a Németországi Protestáns Egyház megdöbbentő statisztikát tett közzé. E szerint az 1950–2011 közötti időszakban a római katolikusok aránya mindvégig 24% volt a lakosságon belül, míg az evangélikusoké 42%-ról 24%-ra esett vissza. De ennél még aggasztóbb, hogy a két egyház egyikéhez sem tartozó felekezetnélküliek aránya 1%-ról 33%-ra ugrott.

Jeruzsálem, Izrael. A modern Izrael megalapítása óta százötvenhét rabbinak volt működési engedélye, ők az állami költségvetésből kapták a fizetésüket. A legfelsőbb bíróság most, hatvan év után úgy döntött, hogy az úgynevezett neológ vagy reformzsidók rabbijai is ugyanilyen elbánásban részesüljenek.

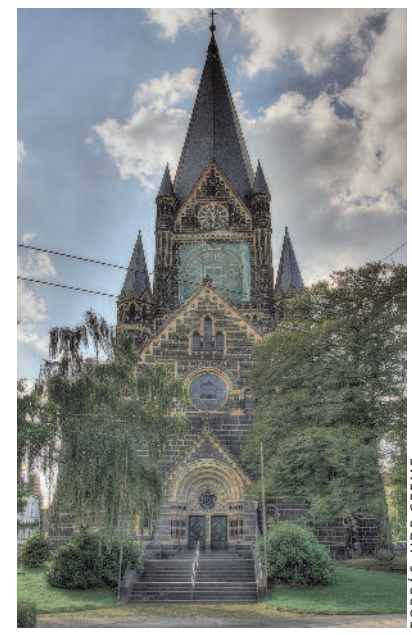
FORRÁS: HDR CREME

Luther-templom Solingenben

Solingen, Németország. Az itteni Luther-templom költségei akkorák voltak, hogy a presbitérium elhatározta a templom bezárását. Ám havi ötszáz eurós adományával ezt négyszáz önkéntes adományozó megakadályozta. Az érdekesség: közöttük olyanok is vannak, akiknek semmiféle egyházi kötődésük nincs.

Bécs, Ausztria. Ateista propagandisták kísérletet tettek arra, hogy megszervezzék az osztrák „Ateista Vallásközösséget”. Ezenkívül küszöbön áll az „egyházi kiváltságokról” megrendezendő népszavazás. Evangélikus teológus óv az ateizmus veszélyétől, mert az ellensége a szabadságnak.

London, Nagy-Britannia. Az 546 ezer tagot számláló brit cserkészlánymozgalom megváltoztatta annak a fogadalomnak a szövegét, amelyet az újoncok belépésükkor tesznek le. E szerint a brit cserkészlány megfogadja, hogy magához és meggyőződéseihez hűséges és kitartó lesz, a királynőt és a társadalmat szolgálja, másoknak segít, és a cserkésztörvényeket megtartja. Kimaradt viszont a szövegből, hogy „Istent szereti”. Elég messze került így a mozgalom a cserkészet megalapítójának eredeti elgondolásától, aki szerint cserkész csak vallásos fiatal lehet.

Varsó, Lengyelország. Hiába tiltakozott a római katolikus püspöki konferencia, a kormány mégsem ismeri el a hittan tantárgyból letett érettségi vizsgát. Indoklásában a kormány az állam és az egyház szigorú elválasztására hivatkozik. Lengyelországban a politikai változás, azaz 1990 óta lett kötelező a vallástanítás az iskolákban.

Genf, Svájc. Két német teológiaprofesszor tiltakozott az Egyházak Világtanácsának (EVT) a libanoni Bejrútban meghirdetett ökumenényilatkozata ellen. A dokumentumban Jeruzsálemet „megszállt” városnak nevezik, és panaszolják, hogy Izrael állam hatvan év óta folyamatosan és törvénytelenül palesztinai muszlimok és keresztények vagyonát kobozza el. A *Stegemann* testvérpár ebben „minden eddigit felülmúló” támadást lát Izrael ellen. Az EVT főtitkára, *Olav Fykse Tveit* a leghatározottabban visszautasította ezeket a szerinte alaptalan vádakat. Ugyanakkor biztosította a professzorokat afelől, hogy az EVT-ben soha nem volt és nem lesz helye semmiféle antiszemitizmusnak. A világtanács viszont komolyan veszi a közel-keleti keresztények segélykiáltását, hiszen ott szinte minden ország – Izrael és az arab államok – valósággal menekülésre kényszeríti az őshonos keresztényeket.

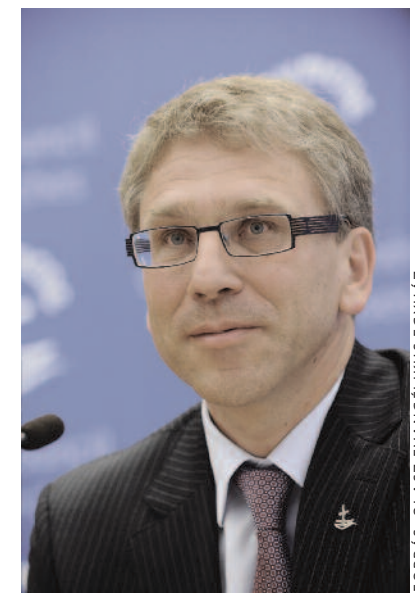
FORRÁS: OLASZ EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

Olav Fykse Tveit

Összeállította: G. I.

ÚTITÁRS

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben

Kiadja a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)
1088 Budapest, Puskin utca 12.
(telefon: +36-1/338-2302)

Felelős kiadó: Prőhle Gergely elnök
Felelős szerkesztő, megrendelés, információ:
Szűcs Petra
(telefon: +36-20/824-8854, e-mail: petra.szucs78@gmail.com)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.
Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB